Anul XLVI, Nr. 259

8 Pagini EXEMPLARUL { în țară 3 lei / în străinătate 6 lei

8 Pagini

Miercuri 7 Noembrie 1928

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE și TELEFONICE

Redacția și Administrația: București, str. Brezoianu, 11

ABONAMENTE
ÎN ȚARA — STRAIN.
Lei 200 | 3 Luni | 460
„ 380 | 6 „ | 880
„ 750 | 12 „ | 1700
Pe lună 80 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călătorilor" Câte 220 lei în țară 440 lei în străinăt. pe un an

Director: STELIAN POPESCU

TELEFON: Direcția 313/72—364/64 Administrația 313/71 Secretariatul de Redacție 356/43 Redacția: Coresp. cu provincia 302/98—335/31

Apelul Țării

Un minister s'a retras în plină guvernare, când avea și încrederea Coroanei. și încrederea parlamentului.

Prima, s'a afirmat autentic de șeful guvernului la consfătuirea majorităților.

A doua, s'a manifestat călduros cu acelaș prilej.

Nu numai atât, dar guvernul s'a retras într'un moment când, indiferent de divergențele și atacurile celorlalte partide pe alte chestiuni, chiar adversarii îi recunoșteau chemarea de a fi cel mai indicat, și ca experiență, și ca încredere externă, să ducă la bun sfârșit greaua și marea operă în curs, a împrumutului și stabilizării monetei.

Ministerul s'a demis, pentru a înlesni formarea unui guvern de coaliție, cu caracter național, nu de partid, capabil s'asigure maximum de liniște internă și maximum de încredere externă.

Nu e pentru nimeni un secret că acesta este și sentimentul și voința Coroanei și Țării.

Nu e timpul să examinăm, de ce nu s'a împlinit până acum această imperioasă necesitate națională.

In momentul acesta, trebue să ne gândim numai la viitor și să stăruim pentru realizarea ei, cel puțin acum.

Fapt este, că majoritatea partidelor politice și a organelor constituționalmente consultate de Coroană, mai mult decât ori când s'au pronunțat acum pentru formarea unui minister național și și-au oferit devotamentul în acest scop suprem.

In fața unei asemenea situațiuni, poate cineva să-și ia răspunderea zădărnicirei unei fapte atât de mari, de care atârnă și creditul și liniștea țării?

Poate cineva să subordone spiritul de abnegație și datoria de sacrificiu pentru țară, intereselor de partid, ori care ar fi ele?

Poate cineva să rămână nepăsător la solicitările factorilor constituționali și la sfaturile oamenilor de stat încercați prin fapte pozitive în slujba țării?

Poate cineva să vadă un moment de experiență într'o clipă atât de însemnată?

Se poate în vremuri grele să se răspundă la un apel național cu intransigență politică de vremuri normale?

Se poate crede că țara se ridică și în ochii ei și în ochii străinătății, numai înlocuind o conducere prin alta, cu egali sorți de ostilități înăuntru și de greutăți în afară?

Ecou al marei opiniuni publice, traducând în toate împrejurările sentimentul țării, afirmăm că e o sfântă datorie românească, să se ridice toată lumea mai presus de alte interese și considerațiuni, și să dea țării pacea, creditul, siguranța necesare consolidării țărei și desvoltării ce-i dorește toată lumea românească.

Factorii cari au dreptul și putința să stărue în acest scop, s'o facă din toată puterea lor.

Factorii cari au datoria și mijloacele să-l realizeze, să i se devoteze din tot sufletul.

Altfel, răspunderea zădărnicirei acestei mari fapte patriotice va fi la înălțimea consecințelor acestei enorme greșeli.

Criza politică

Consultările Inaltei Regențe

— Părerile șefilor de partide.— D. Titulescu în țară —

Inalta Regență a continuat Duminică, consultările cu șefii partidelor politice, pentru rezolvirea crizei de guvern și limpezirea situației politice.

După cum am anunțat în numărul nostru precedent, pentru Duminică, au fost invitați în audiență la Regență, d. general Al. Averescu, șeful partidului poporului la ora 11 dim., d. Iuliu Maniu, șeful partidului național-țărănesc la amiazi, d. Nicolae Iorga, șeful partidului național, la ora 4 d. a., și d. dr. N. Lupu, șeful partidului țărănesc la ora 5 d. a.

Membrii Inaltei Regențe: A. S. R. Principele Nicolae și d. G. Buzdugan au sosit la ora 10 și jum. dim., la reședința I. P. S. Patriarh-Regent dr. Miron Cristea, care fiind suferind e reținut de medici încă în casă.

Părerea d-lui general Averescu

Direcția partidului poporului a dat următorul comunicat:

Eri, 4 Noembrie, d. general Averescu a fost la ora 11 la palatul Patriarhiei chemat în audiență de Inalta Regență.

In urma audienței, care a durat o jumătate oră, d. general Averescu s'a dus direct la Clubul partidului poporului unde era așteptat de Comitetul consultativ al partidului convocat pentru ora 11.

D. Vasile Goldiș nu a fost prezent din cauză că nu mai avea posibilitatea să vină la timp după primirea convocărei telegrafice de Sâmbătă, 3 Noembrie.

Expunerea d-lui general Averescu a consistat în părțile ei esențiale din următoarele:

După ce i s'a comunicat demisiunea guvernului și i s'a cerut părerea asupra rezolvirei crizei, șeful partidului poporului a declarat că nu are motive să introducă vre-o modificare la programul enunțat de însăși Inalta Regență în ziua de 17 Octombrie când a fost în audiență pentru a solicita răspunsul la motivarea înaintată în luna Iulie.

Răspunsul Regenței la moțiune a fost comunicat comitetului de direcție în ședința de Luni, 22 Octombrie și publicat în nr. dela 23 Octombrie al „Îndreptării". El conținea următoarele trei puncte:

1. Regența nu crede că în situațiunea actuală putea fi vorba de o criză din cauză că negocierile pentru realizarea împrumutului erau în curs.

2. Regența a declarat că atunci când se va deschide criza, dorința sa ar fi să se formeze un guvern național.

3. Dacă încercarea formărei unui guvern național nu va reuși, Regența va rezolva criza așa cum vor dicta interesele țărei în acel moment.

Din acest program a spus d. general Averescu în ședința de eri, cade primul punct de oarece criza este deja un fapt împlinit. D-sa a fost însă de părere că în interesul realizării împrumutului, actualul parlament este necesar să fie menținut.

Relativ la al doilea punct al programului cu care în prima audiență, d. general s'a declarat mulțumit, de astă dată a spus că guvernul național a devenit o necesitate imperioasă și de aceia crede că Regența trebue să facă apel la patriotismul tuturor partidelor și să-l prezinte ca o dorință a Sa nestrămutată.

La al treilea punct, adică la rezolvarea crizei, altfel de cât prin guvern național sau cel puțin de concentrare, d. general Averescu a fost de părere că, dacă va trebui să se recurgă la un guvern de partid, alegerea nu ar fi bine să cadă asupra vreunui partid de dezordine, căci situațiunea de azi, destul de rea, nu numai că nu s'ar îmbunătăți, dar s'ar înrăutăți foarte mult.

Părerea d-lui Iuliu Maniu

La amiazi, a fost primit d. Iuliu Maniu, care într'o audiență de o oră și jumătate a făcut o amănunțită expunere asupra situației politice recapitulând acțiunea partidului național-țărănesc de când duce lupta de opoziție și temeiurile cunoscute, pe baza cărora revendică puterea. La sfârșit d-sa a declarat că își asumă răspunderea guvernării și a cerut Inaltei Regențe să încredințeze partidului național-țărănesc formarea guvernului sub președinția sa.

La părăsirea palatului Patriarhiei, d. Iuliu Maniu, întâmpinat de ziariști, a declarat:

„AM RECOMANDAT FORMAREA UNUI GUVERN NAȚIONAL-TARANESC".

După această audiență, A. S. R. Principele-Regent Nicolae și Inaltul Regent Buzdugan au plecat dela palatul Patriarhiei, iar I. P. S. Patriarhul Miron a apărut câteva clipe la fereastră privind publicul, care asista la plecarea Inalților Regenți.

Părerea d-lui profesor N. Iorga

După amiazi membrii Inaltei Regențe s'au reîntrunit în palatul Patriarhiei la ora 3 și jum.

La ora 4, d. prof. N. Iorga a fost primit de Inalta Regență.

D-sa a prezentat consiliului de Regență, un memoriu scris, în care examinează situația politică a țărei, în urma retragerei guvernului liberal, face o serie de considerații asupra stărilor din țară, ca și asupra politicei externe și încheie arătând îndreptările pentru cari d-sa socotește că se impune chemarea la cârma statului a unui guvern de concentrare națională, care să întrunească pe oamenii politici cumpăniți și încercați în grija pentru țară și în stare să asigure rezolvirea crizei economice și politice, precum și o bună administrație și o desvoltare normală și folositoare a țărei în toate domeniile.

Pe lângă acest memoriu scris, d. N. Iorga a făcut și o expunere INCHEIND CU ACEEAȘ RECOMANDAȚIE, CA Și D. GEN. AVERESCU.

Audiența a durat 40 de minute.

Părerea d-lui dr. N. Lupu

D. dr. N. Lupu a fost primit la ora 5 d. a. în audiență. Audiența a durat o jumătate de oră. La părăsirea palatului Patriarhiei, asupra modului cum a urmat audiența la Inalta Regență, d. dr. N. Lupu ne-a declarat următoarele:

— „Țara trece prin două mari crize: o criză economico-financiară și o criză politică. Socotesc că aceea care necesită o imediată lecuire și nu poate fi remediată decât cu colaborarea tuturor partidelor e criza financiară. In acest scop am recomandat coaliția tuturor partidelor ce trebue să învingă orice orgoliu de partid și de persoane.

Acest guvern se poate forma fie în jurul unei persoane în afară de partide fie chiar sub șefia d-lui Maniu celace cred că ar primi și partidul liberal șiași primi și eu. Nu văd de ce nu ar putea primi și ceilalți.

Un guvern de concentrare astfel format ar avea misiunea ca într'un termen de câteva luni — cu actualele corpuri legiuitoare — să voteze împrumutul, legile de stabilizare și bugetul.

Rezolvită criza financiară să se încredințeze apoi guvernul d-lui Maniu ca să se rezolve astfel și criza politică, căci trebue să se termine odată și cu aceasta.

După părerea mea, adaugă d. dr. Lupu, criza va mai dura câteva zile".

Emil Ciuceanu

D. Titulescu se înapoiază

Londra, 4 (Rador). — D. Titulescu, fiind chemat în țară de Inalta Regență, va părăsi Londra mâine Luni, la ora 11 dimineața, spre a pleca la București, via Paris, cu Orient-Expresul.

*

Paris, 4 (Rador). — ZIARUL „LE TEMPS", ANUNȚA CA NU ESTE SIGUR, DACA D. TITULESCU CONSIMTE SA-ȘI ASUME RASPUNDERI, IN NOUL GUVERN CE VA URMA GUVERNULUI BRATIANU.

Presa străină despre criza din România

Paris, 4 (Rador). — *Ziarul „Le Temps", publică un articol asupra crizei politice din România, spunând că actuala criză va avea repercusiuni profunde asupra situației generale.*

Ziarul anunță că încă de mai multe luni, în urma opoziției partidului național-țărănesc, situația politică în România, era îngrijitoare. Toată lumea avea sentimentul net, că situația aceasta nu putea dura la infinit, și că era imposibil să se evite această criză a cărei deslegare, se anunță anevoiasă.

După ce arată dificultățile ivite după moartea Regelui Ferdinand și a lui Ioan Brătianu, Le Temps scrie că sarcina guvernului român era grea și că d. Vintilă Brătianu însuși, avea dorința să facă un guvern de concentrare cât mai largă, pentru realizarea practică a planului financiar, economic și politic, însă partidul național-țărănesc, a opus totdeauna un refuz categoric. Această tendință, s'a accentuat și mai mult, din luna Iulie curent. Guvernul Brătianu și-a uzat puterea, în luptele interne, cu atât mai mult cu cât el întreprinsese marea operă de consolidare financiară.

CHESTIUNEA IMPRUMUTULUI

Relativ la împrumut, „Le Temps" scrie că ori care ar fi viitorul guvern, logica lucrurilor comandă ca să nu se compromită prin oarecare imprudențe politice, succesul unei operațiuni așa de delicate, operațiune care nu poate să reușească decât dacă la condițiunile tehnice, se adaugă și sentimentul de încredere într'un guvern puternic. Sarcina noului președinte de consiliu, scrie „Le Temps", nu va fi ușoară și acum a venit ora ca partidul național-țărănesc să dea dovadă că are îndeajuns simț politic, ca să joace rolul de mare partid.

Citiți la ultima oră: După audiențele dela Inalta Regență.

Dușmanul dinlăuntru atacă

— Provocările ziarului „Brassoi Lapok" —

Ziarul „Brassoi Lapok" are, din ce în ce, o atitudine mai provocătoare, nu numai în pretinsa apărare ce face pentru conaționalii directorului său din lăuntrul granițelor țării, dar și pentru cei din afară. Își ia astfel fățiș rolul de organ al sentimentelor și gândurilor celor dela Budapesta, ridicând tare, glasul la noi acasă, în apărarea până și a falsificatorilor de bancnote din Ungaria.

Observăm de mult sistemul adoptat de ziarul brașovean, care speculează sentimentele ungurilor ce mai speră într'o reînviere a vechiului stăt maghiar. Aci, de altfel, stă și secretul tirajului său. Prin articole cu o tendință bine lămurită astăzi, ziarul brașovean toarnă, zi de zi, uleiu pe focul altarului revizioniștilor unguri. Bela Szele nu se desminte dar.

Acest dom este însă în consiliul municipal al Brașovului românesc, între membrii delegației permanente. Silit, acum câțiva ani, în viața publică, la o atitudine mai modestă, — lucrează acum în delegația permanentă a municipiului și în ziarul ce conduce, cu aceeaș metodă împotriva elementului românesc majoritar, în sprijinirea elementului secuiesc în direcțiunea economică, întreținând în acelaș timp agitația din populația maghiară dela noi.

„Brassoi Lapok" este zilnic oglinda acestui suflet de agitator.

De sigur, că profită de toleranța exasperată a românilor brașoveni până la a ridica glasul de acuzator public. Și are ce are cu „Universul", tocmai fiindcă ziarul nostru a fost și este totdeauna în calea agitatorilor criminali, cari caută să rătăcească spiritele și să zgudue ordinea în stat.

Nu vom polemiza cu un astfel de ziar, pus sub direcțiunea aceluia care a fost înlăturat din Camera deputaților, ca nedemn pentru ea. Dar, menținând acțiunea nepermisă ce conduce, — vrem să lămurim un lucru: provocarea îndrăzneață, ca să n'o numim altfel, este sistematizată, în raport de creștere față de toleranța românească.

Atitudinea ziarului „Brassoi Lapok" îndrituește deci o cât de aspră măsură din partea autorității de stat.

Expertii pentru revizuirea planului Dawes vor lucra la Paris

Paris, 5. (Rador). — **Comitetul de experți pentru revizuirea planului Dawes își va fixa sediul lucrărilor la Paris, și, dacă va fi nevoie, va pleca la Berlin spre a lămuri unele chestiuni.**

D-nii Poincaré și Parker Gilbert au discutat eri participarea eventuală a Americei la tratativele menite să reguleze definitiv chestiunea reparațiilor.

Localurile gărilor de frontieră vor fi mărite

La direcțiunea generală a c. f. r. s'au întocmit proecte ca la toate punctele de frontieră, să se ridice clădiri monumentale.

Se va înlesni funcționarilor cefeiști, posibilitatea înjghebării unor gospodării model.

Prima dintre aceste clădiri s'a și ridicat la Curtici și va fi terminată în curând.

In primăvară, vor începe asemenea construcțiuni la punctele Grigore Ghica, Jimbolia și Halmei.

Deraere

In ziua de 3 cor. dela trenul de marfă 3416 au deraiat în stația Valea Largă, două vagoane Pentru câtva timp circulația a fost închisă.

Accidente de persoane n'au fost.

Note

La Scala din Milano, și la Hotin în Basarabia...

Chestiunea propagandei artistico-culturale prin ținuturile românești de curând revenite la mamă a preocupat și preocupă de aproape lumea oficială și neoficială dela noi, cu drept cuvânt.

In această ordine de idei, — în care, obligatoriu, se rostesc totdeauna fraze foarte frumoase și se schițează tot obligatoriu programe totdeauna admirabil,—realizările în domeniul practic au rămas și puține și de o calitate mai mult decât discutabilă.

Trebuie să înregistrăm, cu elogiile cuvenite, un gest pe care desigur puțină lume îl cunoaște, dar care ar fi păcat să treacă neobservat.

◆

Cântărețul de operă atât de apreciat la noi ca și peste hotare, d. Niculescu-Basu, a revenit din străinătate după un interval de opt luni de lipsă, care a fost o serie de meritate succese: A cântat, cu angajamente foarte măgulitoare, la Monte-Carlo, în fața aristocrației continentului nostru și a trecut, în reprezentații frenetic aplaudate, pe scenele din Italia, oprindu-se la urmă, într'o nouă consacrare, la celebra Scala din Milano.

Dar după ce a terminat cu acest triumfal turneu pe scenele străine, artistul român și-a adus din nou aminte de ai săi. Revenit în țară, și-a luat o șubă și o căciulă, și-a făcut rost de niște botfori, și, cu un baston în mână, a luat-o spre Basarabia cea de toți artiștii ocolită, pornind dincolo de Chișinău, către Bălți, Soroca, Ocnița, până la Noua-Suliță, la Hotin și mai departe.

Când prin praf și când prin noroi, când cu trenul când ghemuit în câte o droșcă cu un cal Niculescu-Basu a poposit peste tot în aceste depărtate meleaguri românești, cântând românește...

◆

Lumea, care întâi nu voia să creadă că e chiar Basu în persoană, l-a ascultat cu un simțimânt de îndoită recunoștință: Intâi, fiindcă știa cine e artistul sosit acolo cu „toiagul adevăratului propagandist", și al doilea fiindcă aflase că Niculescu-Basu a venit acolo din propriu îndemn, cu mijloace personale, fără cea mai mică subvenție din partea Statului.

Lumea modestă și cum se cade din noroioasele vecinătăți Soroca, Ocnița, Noua-Suliță etc., l-a aplaudat cu entusiasm și cu vie recunoștință, zicând, — așa cum zicem de altfel și noi, — : „*Asta*, da! *Asta* e propagandă adevărată"!

M. N.

Banditii Rentzo

♣ *Atena, 4 (Rador).* — Un detașament de jandarmi a plecat azi la Varna, spre a lua în primire briganzii ce urmează a fi extrădați Greciei de guvernul bulgar.

FILME

Bibi Icsulescu e băiat curățel și ferchez.

Are singurul cusur, că e miop când se uită în oglindă, și din această cauză, întotdeauna se vede nu numai mai bine decât cei dimprejur, dar și indicat să le facă în gura mare critici severe.

Firește că privilegiul acesta, deținut fără titlu, îi provoacă adesea boclucuri, fiindcă există și subiecte cari reacționează promt în contra criticelor nechemate.

Dar niciodată nu i s'a întâmplat lui Bibi ce-a pățit la Viena.

Intr'o seară se cânta Lohengrin la Operă. El se dusese mai mult pentru local, decât pentru muzică, fiindcă n'a avut timp să se deprindă cu nuanțele sgomotoase ale armoniilor divine.

Pe când un tenor înalt și gras, care lăsase crenvirștii pe masă, ca să intre în scenă, se tăvălea pe podină și cânta de mama focului, Bibi examina pe vecinul și vecina de stal, încredințându-și impresiile destul de tare prietenului ce-l însoțea.

— Ce pereche anostă, domnule!...

— Să nu 'nțeleagă, frate!

— Ce să înțeleagă! Trebue să fie de prin Tombuctu!

— După ce-i cunoști?

— Nu vezi ce buze și ce negi are el?.. Și ia uite la ea, ce rasoale de picioare?...

— A 'ntors capul! Să știi că pricepe!

— Nu se poate... Ne-aude vorbind, și d'aia se uită... Miroase a parfum cu gramul... Și ce manicură mitocănească: par'c'ar ține o banană în palmă, așa mă trăznește...

— Mai lasă-i în pace, frate!

— Nu pot să sufer, domnule, omul urât și mai ales femeca antipatică!

— Mai bine aveai grije și luai program... Nu știu cum o chiamă pe primadonă.

— Poftiți p'al nostru!

Vecinul întinde nevestei programul și ea îl dă lui Bibi, fulgerându-l cu o privire pe care el, rămas mut până la sfârșitul spectacolului, și-o aduce aminte acuma, de câte ori vrea să deschidă gura deprinsă cu înțepături.

Don José

In altă parte a ziarului publicăm darea de seamă a solemnității desvelirii monumentului d-rului Istrati, în parcul Carol I.

In clișeu, asistența la solemnitate, în mijloc fiind d-nii dr. D. C. Angelescu, ministrul instrucțiunei publice și Gr. Trancu-Iași, fost ministru.

Uriașul conflict de muncă din Ruhr

— Convocarea Reichstagului —

Berlin, 5 (Rador). — Situația în regiunea industrială a Rurh-ului, unde patronii au proclamat lockoutul, este neschimbată. Lucrătorii păstrează cea mai severă disciplină. Sindicatele socialiste au lansat un apel prin care se atrage atenția muncitorimei asupra instigațiunilor comuniste.

Președintele Reichstagului a convocat comisiunea parlamentară pentru a decide întrunirea imediată a Reichstagului, dată fiind seriozitatea situației din Ruhr. Presa cere parlamentului să intervină grabnic pentru ca prin măsuri legale să pună capăt acestui uriaș conflict de muncă.

— X O X —